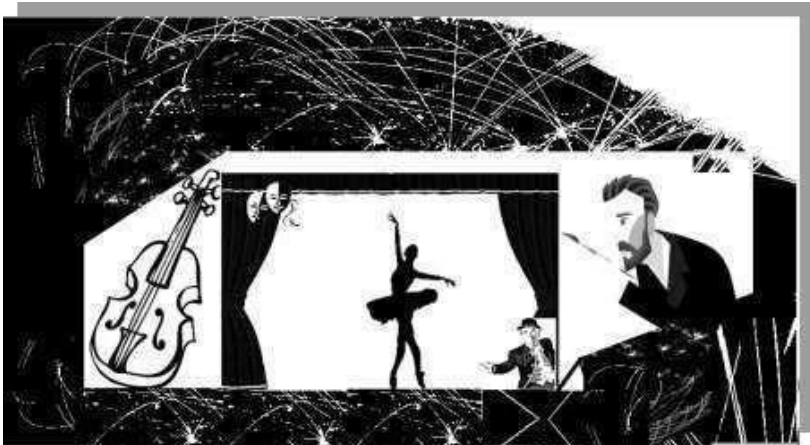

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра музичного мистецтва та хореографії
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Київська муніципальна академія музики ім. Р.М. Глієра
Комунальний заклад вищої освіти «Академія культури і мистецтв»
Закарпатської обласної ради
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ПОЛІКУЛЬТУРНОСТІ

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
(16 травня 2024 р.)*

Полтава 2024

З М І С Т

1. МИСТЕЦЬКА ОСВІТА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: МОДЕРНІЗАЦІЯ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ, ПОЛІАСПЕКТНІСТЬ

Євген ДУДНИК

РОЛЬ АНСАМБЛЕВОГО МУЗИКУВАННЯ У ГРІ НА УДАРНИХ ІНСТРУМЕНТАХ..... 6

Юлія ДАНИЛЬЧЕНКО

ЕВОЛЮЦІЯ ВИКОНАВСЬКОГО ФЛЕЙТОВОГО МИСТЕЦТВА: ВІД ВИТОКІВ ДО СУЧАСНОСТІ..... 9

Едуард ГОЛОВАШИЧ

МЕТОДИКА ГРИ НА ДУХОВИХ ІНСТРУМЕНТАХ» НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ОСВІТИ..... 16

Віталій ДЕРЕВ'ЯНКО

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТА ВПЛИВ КОБЗАРСЬКОГО МИСТЕЦТВА НА КУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК МИСТЕЦТВА ПОЛТАВЩИНИ..... 20

Зоя ЦИБУЛЬНИК

ФАНТАСТИЧНІ П'ЄСИ ДЛЯ КЛАРНЕТУ І ФОРТЕПІАНО РОБЕРТА ШУМАНА: ОБРАЗНО-ЕМОЦІЙНА СФЕРА І РИСИ СТИЛЮ В КАМЕРНИХ АНСАМБЛЯХ КОМПОЗИТОРА..... 25

Валерій БУРБАК

ПАРАДИГМА ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ..... 30

Андрій ТКАЧ

КЛАСИЧНА МУЗИКА В СУЧАСНІЙ ОБРОБЦІ НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ ЙОГАНА СЕБАСТЬЯН БАХА..... 36

Дмитро ОСТРЕЦОВ, Тетяна ОСТРЕЦОВА

МУЗИКА ЕПОХИ ШІ: МОЖЛИВОСТІ, ВИКЛИКИ ТА ЕТИЧНІ ДИЛЕМИ.... 41

Євгенія ГАВРИЛЮК

РОЗВИТОК ЄВРОПЕЙСЬКОГО ГІТАРНОГО ВИКОНАВСТВА (КІНЕЦЬ XVII – ПОЧАТОК XX СТ.)..... 45

Сергій ЛЕВЧУК

ВИКОНАВСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ «ЛЕГЕНДИ» ДЖ. ЕНЕСКУ В КОНТЕКСТІ МУЗИЧНОГО АНАЛІЗУ ТВОРУ..... 51

Анастасія ХОЛОДЕНКО

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДЕНЬ СКРИПКОВИХ, ДОМРОВИХ ТА ФЛЕЙТОВИХ П'ЄС У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО

КСИЛОФОНОВОГО РЕПЕРТУАРУ ДЛЯ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ.....	63
Михайло СТАДНІЙЧУК	
ФАГОТ: ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ І КОМПОЗИТОРСЬКА ТВОРЧІСТЬ.....	67
Леонід ЯРЕМЕНКО	
ПЕРШИЙ ЕТАП КОНЦЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРЕНЦА ЛІСТА.....	74
Аліна СИНЯГОВСЬКА	
«КВАРТЕТИ РОЗУМОВСЬКОГО» – НОВИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ КВАРТЕТНОЇ ТВОРЧОСТІ ЛЮДВІГА ВАН БЕТХОВЕНА.....	77
Вадим МІСЬКО	
ТВОРЧА І ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ФРАНЦА КСАВЕРА МОЦАРТА ПІД ЧАС ЛЬВІВСЬКОГО ПЕРІОДУ, І ЇЇ ЗНАЧЕННЯ У СТАНОВЛЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	87
Сокіл Людмила	
РОБОТА КЕРІВНИКА НАД ХОРЕОГРАФІЧНИМ ОБРАЗОМ У ТАНЦЮВАЛЬНОМУ КОЛЕКТИВІ.....	93
Марія ТІХОНОВА	
ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ Є. МІРОШНИЧЕНКО.....	97
Дмитро ЛУЦЕНКО	
ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ГРИГОРІЯ МИТРОФАНОВИЧА ДАВИДОВСЬКОГО.....	101

2. ПРОБЛЕМА Г-ЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ПОЛІКУЛЬТУРНОСТІ В СУЧАСНОМУ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВІ

Тетяна ШЕЛУПАХІНА	
ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ ЯК ЧИННИК ОПТИМІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА ТА ВИРОБНИЦТВА В УНІВЕРСИТЕТІ.....	105
Ольга МАТВЄЄВА	
ЩОДО ПИТАННЯ НАЦІОНАЛІЗМУ В МУЗИЦІ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ...	108
Тетяна ВІЛЬХОВЧЕНКО, Олена ПОНОМАРЕНКО	
ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ НА МУЗИЧНЕ ТА БАЛЕТНЕ МИСТЕЦТВО.....	113
Олександр БЕЗКРОВНИЙ	
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ТАНЕЦЬ У ХОРЕОГРАФІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.....	119
Олександр ЛУК'ЯНЕНКО	
ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА КУЛЬТУРОЛОГІВ В ШКОЛІ МИСТЕЦТВ І НАУКИ КРІГЕРА УНІВЕРСИТЕТУ ДЖОНА ХОПКІНСА.....	122

3. МИСТЕЦТВО І СОЦІУМ

Світлана БОРИСОВА, Олександр ЛИТВИНОВ

КАТЕГОРІЯ КУЛЬТУРИ: СВІТОГЛЯДНИЙ, ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ (ОСВІТЯНСЬКИЙ РАКУРС РОЗГЛЯДУ)..... 126

Ірина ЦЕБРІЙ, Володимир ОПЕНЬКО

ДИТЯЧА МУЗИЧНА ШКОЛА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: ПРОБЛЕМИ ГЕНЕЗИ ОСВІТИ..... 133

Віктор РИБАЧУК

«ЕНЕІДА» ВЕРГІЛІЯ В ІДЕОЛОГІЇ РИМСЬКОЇ ІМПЕРІЇ..... 136

Тетяна МОЛЬДЕРФ

КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ НАУКОВІ СМИСЛИ У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ СПІВАКІВ ПЕРШОГО БАКАЛАВРСЬКОГО РІВНЯ 152

Ірина МИКОЛЕНКО

ВПЛИВ КУЛЬТУРНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ЧИННИКІВ НА ВОКАЛЬНЕ ВИКОНАВСТВО В ПОЛТАВЩИНІ У ХХ СТОЛІТТІ..... 156

Олена КИРИЧЕНКО

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ І ВИКЛИКИ..... 159

Антон ОРИЩЕНКО

РОЗВИТОК МИСТЕЦЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ В США ТА УКРАЇНІ: ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД..... 163

Єлизавета МЕЛЬНИК

ЗНАЧЕННЯ МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНОГО ДІЙСТВА В КУЛЬТОВИХ ШУМЕРІЙСЬКИХ ВИСТАВАХ..... 171

НАШІ АВТОРИ..... 176

У мистецтві виконавці з Полтавщини проявляли унікальні риси виконавства, володіли високою технічною майстерністю та виразністю. Вони активно виступали з різноманітним репертуаром, що включав українські народні пісні, класичну музику та сучасні твори.

Однак музиканти стикалися з різними викликами та обмеженнями, зокрема ідеологічною цензурою, економічними труднощами та політичним тиском. Незважаючи на це, вони продовжували творити та виступати, сприяючи розвитку вокального мистецтва та культурного життя на Полтавщині.

Отже, вокальне виконавство на Полтавщині у ХХ столітті відображало багатогранність та різноманіття музичної спадщини регіону, а також відображало складні впливи і виклики того часу. Його значення для культурного розвитку регіону не може бути переоцінене, адже воно збагачувало наше сприйняття світу та спільноти через музику та виконання.

Список використаних джерел і літератури:

1. Литвиненко А. І. Полтавщина: музична культура (XIX – початок ХХ століття) : Навчальний посібник. К. : Автограф, 2011.
2. Музичне краєзнавство Полтавщини: від витоків до сьогодення / Укладачі: Лобач О. О.,; Халецька Л. Л. Полтава: ПОІППО, 2009.
3. Мухіна Л. П. Регіональні професійні вокальні школи на території України кінця ХІХ – початку ХХ ст. *East European Science Journal* (7 (47) 2019р.). Warszawa, Polska. 2019. С. 15-23.

Олена КИРИЧЕНКО
(м. Полтава)

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ І ВИКЛИКИ

Постановка проблеми. Сучасність поставила перед суспільством ряд питань, які виникли з-за змін у суспільному житті. Ці зміни торкнулися і освіти як системи виховання і навчання особистості, за допомогою якої суспільство передає накопичені знання, вміння та цінності наступним поколінням. Пандемія і повномасштабна війна зумовили перехід навчання у дистанційну форму, що значно ускладнило міжособистісну комунікацію. Перед мистецькою освітою як ланкою загальної освіти, загострились давні та постали нові проблеми, вирішення яких потребує свіжих ідей, нових підходів, оригінальних методів. Настав час для реформування мистецької освіти в Україні, яка майже не змінювалась ще з радянських часів. І заміна радянських програм на більш

сучасні практично не змінила систему освіти, в якій здобувачі не могли впливати на процес освіти.

Аналіз останніх публікацій. На першому місці стоїть питання ціннісного переосмислення змісту мистецької освіти та дерусифікація освітнього простору. Сьогодні ми відмічаємо багато змін у змісті музичної освіти, її формах, методах, засобах. Вони спрямовані на виховання чіткої громадянської позиції, відповідальне відношення до збереження і примноження культурної спадщини, високий рівень педагогічної культури, щоб забезпечити державність України. Патріотизм став важливою складовою морального та громадянського виховання. До формування патріотичних цінностей повинні бути залучені всі музичні предмети, бо музичне виховання посідає особливе місце. Про формування музичної культури вчителя, в якій важливе місце займає громадянська позиція, йдеться в працях М.М.Букача, В.Г.Бутенка, О.М.Олексюк, Г.М.Падалки, А.М.Растригіної, О.Я.Ростовського, О.П.Рудницької [1-3].

Педагогічна культура є частиною загальної культури, в ній відображені духовні й матеріальні цінності, які допомагають обслуговувати історичний процес зміни поколінь. Але перед тим як звертатися до молоді, важливо щоб викладач сам був патріотом, глибоко переконаним у життєвій силі народної творчості, любив народну музику, розумів ту специфічність, що вирізняє народну творчість поміж творів професійних композиторів, усвідомлював і шанував ті духовні зусилля попередніх поколінь, які зумовили рівень сьогоднішньої культури. Найбільша проблема в тому, що більшість викладачів на сьогодні є вихованцями саме радянської школи, де громадянське виховання мало іншу основу. Російськими державними інституціями та окремими митцями протягом тривалого часу активно пропагувалася російська культура, зокрема музична, та докладалися зусилля до ігнорування і навіть придушення вільного культурного розвитку українців. Тому першочергова задача і тих, хто навчає, вивчення, збереження і продовження національних культурно-історичних традицій, шанобливе ставлення до української мови й культури, формування знань у нового покоління про музичне надбання українського народу, естетичне виховання та формування загальнолюдських цінностей, почуття відповідальності за долю України.

Виклад основного матеріалу. В музичній освіті інструментом, за допомогою якого відбувається комунікація між викладачем і здобувачем, виконавцем і слухачем, є репертуар. Від того, на скільки оригінальною, якісною, зрозумілою та фаховою буде ця музика, залежить професійний рівень молодого музиканта та розвиток культурного рівня слухачької аудиторії. Педагоги-музиканти і виконавці можуть реалізувати це завдання за допомогою пропагування творів

українських композиторів. Зараз музичний репертуар поповнюється творами Б. Лятошинського, В. Косенка, Л. Ревуцького, К. Стеценка, Я. Степового, С. Людкевича, В. Барвінського, Д. Клебанова, М. Скорульського, М. Колесси, А. Кос-анатольського, Ю. Мейтуса. В репертуар входять твори Гомоляки, Кирейка, Бібіка, Карабіца, Грабовського, Дичко, Іщенка, Скорика, Шамо, Штогаренка, наших сучасників – Шукайло, Турнеєва, Птушкіна і багатьох інших. Тільки проглянувши біографії багатьох композиторів, можна скласти уявлення про реальну історію минулих років, а вивчення творів українських композиторів дозволить відчувати етнонаціональні риси українського фольклору. У процесі українського національного відродження, яке супроводжується пошуками й у музичній галузі, ми відкриваємо багато цікавих постатей. Серед них імена таких славетних композиторів як: Нестор Нижанківський, Борис Кудрик, Павло Маценко, Болеслав Яворський, Микола Коляда та багато інших. Естетичні засади романтизму, поєднавшись зі специфікою національної ментальності, створили своєрідний мистецький феномен, який полягає в особливому ліризмі українського авангарду початку ХХ століття [3].

Отже, ми дійшли висновку, що засобами музичного мистецтва можна зростити у молодого покоління паростки патріотизму. Але патріотичне виховання – це широке поняття, яке вбирає в себе і шанобливе ставлення до культури свого народу та пам'яток історії, внутрішню культуру і вихованість, ввічливість і чесність, відкритість і любов до ближнього. Робота з виховання патріотизму повинна починатись змалечку і тривати все життя.

Пандемія та війна спонукали освітні заклади перейти на дистанційне навчання. Цей перехід виявився дуже складним. Інноваційні технології впроваджувались дуже швидко і не супроводжувались достатнім теоретичним обґрунтуванням, необхідним педагогічним осмисленням, тому викладачі відчували труднощі щодо здійснення професійної діяльності на інноваційному рівні. Але щоби навчання не переривалось і здобувачі освіти не відчували розриву між можливостями сучасних технологій і викладача, обмеженого у своїх можливостях, педагоги -музиканти повинні були швидко навчитись активно використовувати передові мистецько-освітні та інформаційно-комунікаційні технології, у тому числі дистанційні. В працях українських вчених розглядаються особливості інтеграції цих технологій у систему професійної підготовки здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти (Н. Попович); наголошується на необхідності впровадження комп'ютерних технологій у процес формування професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва (В. Гаврилова, В. Федоришин); досліджується специфіка використання інформаційно-комунікаційних технологій під час фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва (І. Пашенко). У

дослідженнях науковців (І. Бех, І. Зязюн, Д. Леонт'єв, І. Якіманська та ін.) відмічається, що головним показником освітньої системи, який узгоджує прогнозування освітнього процесу з його результатами через урахування цільових пріоритетів, рівня інноваційності, потреб особистості, суспільства та держави – є якість підготовки фахівця [2].

Ще один важливий напрямок пошуків – особлива уваги до особистості здобувача освіти і розвиток його творчих здібностей і навичок. Індивідуалізація професійної підготовки фахівця – це якісний прорив чинних програм мистецьких закладів, пріоритет удосконалення вищої освіти. Підготувати компетентного фахівця можна лише на індивідуально-творчому рівні самореалізації особистості. У сучасному світі, який стрімко змінюється, не можливо точно передбачити професійну структуру суспільства, тому орієнтація на вузьку професійну підготовку стає безперспективною. Основи професійного розвитку майбутнього фахівця повинні урахувувати його інтереси, потреби, індивідуальні здібності. Так майбутній фахівець навчиться вибудовувати свою індивідуальну траєкторію освіти, планувати стратегію свого життєвого та професійного успіху. Усвідомлюючи свої здібності і те, чого він хоче досягти в обраній професії, здобувач повинен перетворитися з пасивного об'єкту навчання на активного суб'єкта, який бажає навчатися самостійно.

Зараз ми починаємо відчувати реальні зміни в системі вищої освіти. Викладач- консультант починає замінювати викладача-оратора, збільшилася частка самостійної роботи здобувача, скоротився час аудиторної роботи на користь самостійної. Однією з головних задач, яка пов'язана з концептуальним реформуванням освіти – є набуття здобувачами освіти ключових, міжпредметних та фахових компетентностей. Викладачі-музиканти мають певні можливості на заняттях та під час позакласної діяльності впливати на формування ключових компетентностей здобувача. Особливий акцент на формування головного результату музичної освіти – культурної компетентності. Особливу інтегративно-синергетичну роль відіграють міжпредметні (наскрізні) компетентності. Їх формування дозволяє усвідомити вагомість і значення кожної музичної дисципліни або мистецького напряму, взаємозв'язок і взаємозалежність різних мистецьких дисциплін або видів мистецтва. Формування спеціальних фахових компетенцій: виконавських, інтерпретаційних, ансамблевих, концертмейстерських, відбувається з урахуванням індивідуальних здібностей, інтересів та потреб здобувача освіти.

Висновки. Реформування у мистецькій освіті почалося. Вже накопичено певну кількість наукових, науково-методичних праць і практичного досвіду з вирішення задач по модернізації музичної освіти. Напрями самої модернізації зазначені, але ще недостатньо розроблена сама система підготовки майбутніх

викладачів музичного мистецтва, в якій повинні бути оновлені навчальні програми зі спеціальностей, методики викладання фахових дисциплін у контексті компетентнісного підходу, реорганізовані практики з використанням інноваційних технологій, поширених у світі. Поки освітні стандарти та навчальні програми не досягнуть європейського рівня з урахуванням національних особливостей, розвиток професійної освіти неможливий. Розвитку професійної освіти сприятиме тісна співпраця закладів освіти, взаємний обмін інформацією, накопиченим досвідом, результатами інноваційної діяльності, постійне підвищення кваліфікації викладацького колективу протягом професійної

Список використаних джерел і літератури

1. Безклубенко С. Про поняття культура та культуру визначення понять. *Культура і мистецтво у сучасному світі*. 2013. Вип. 14. С. 6–13.
2. Бех, І. Д. Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. І. Д. Бех, К. І. Чорна. К.: 2006. 40 с.
3. Т.І. Кіреєва. Музична освіта сьогодні: від Ярослава Мудрого до новітнього часу. «Наука. Релігія. Суспільство» № 1'2011

Антон ОРИЩЕНКО
(м. Полтава)

РОЗВИТОК МИСТЕЦЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ В США ТА УКРАЇНІ: ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД

Постановка проблеми. На початку нового тисячоліття вектор розвитку мистецької освіти зумовлюють інтеграційні, гуманістичні й інформаційні виклики. Підсилюється тенденція щодо визнання мистецьких дисциплін важливим фактором залучення дітей і молоді до культури.

Педагогіка мистецтва вносить нові відтінки у стосунки суб'єктів педагогічного процесу і, приводячи до поступового зникнення авторитарності педагогів та відчуженості й тривожності вихованців, утверджує між ними взаємодовіру, відкритість і взаємоповагу. Це – педагогіка творчості, радості й здоров'я, оскільки позитивні емоції та почуття не лише приносять радість, а й оздоровлювально впливають на організм людини, надихають її на творення добра й примноження радості у світі.

Мистецька педагогіка сприяє залученню кожного до духовного досвіду людства, формуванню особистості з розвинутим, багатим духовним світом, здатної бути незалежним і повноправним суб'єктом культурно-історичного процесу.